

Memoria

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL
Pe un an Lei 200.—
Pe un jumătate an Lei 100.—
Autorități și instituțiuni Lei 500.—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon 7-60.

Cum se scrie istoria contemporană

E vorba de ultima ispravă a părintelui Lupaș, care va rămânea de pomină și ca exemplu viu pentru a demonstra ce ravagii poate face politicianismul bizantin până și în bercurile sfinte ale științei istorice.

Părintele Lupaș, în loc că dăruiască științei române o istorie națională demnă de înalta instituție, unde a fost pus de soartă, — scrie — după obiceiul pământului manuale școlare pentru cursurile de liceu, care formează un excelent debut de desfășurare. Pe lângă câștigul material, autorul mai are și buna ocazie, ca să se erijeze în judecătorul contemporanilor săi, deoarece programa analitică nu-l împiedică ca să ducă firul istoriei până la ziua apariției manualului. Și dacă se întâmplă ca autorul manualului să fie un politician militant, vai și amar de adversarii politici, cari i-au cășunat vre-o supărare. Atunci autorul uită de promisiunea solemnă de imparțialitate, făcută cu emfază în prefața manualului și îndoaie tinerele suflete cu sfruntate minciuni istorice.

Dar să trecem la cazul concret! Di Lupaș, în manualul său de Istoria Românilor, în ediția a VIII-a din anul 1931, făcând icona personalității Regelui Ferdinand, afirmă că „în primăvara anului 1917 câțiva aderenți ai Puterilor Centrale (Alex. Beldimau, Const. Stere și Alex. Vaida) făuriseră împreună cu contele Czernin, ministrul de externe al Austro-Ungariei, planul pentru detronarea Regelui Ferdinand și anexarea României la monarhia habsburgică.

Cu drept cuvânt s'ar fi convenit, ca Lupaș să indice izvorul istoric pe care își bazează această gravă acuză adusă marelui patriot și luptător național care este Alex. Vaida-Voevod. S'a rușinat însă, ca să-l enumere, în bibliografia capitolului cu detronarea, pe celebrul autor de „lucrări științifice. Rusu Abrudeanu, care de câțiva ani scoate, pe bani de proveniență dubioasă, oluminoase măzgălituri fără nici-o noimă, unde transformă într'un material de senzațional mahalagesc toată drama frământărilor și luptelor noastre pentru existența și întregirea neamului. Într'un astfel de volum abject, ce a văzut lumina tiparului în toamna anului 1930, inspiratorul de mahala al profesorului universitar Lupaș debitează pentru prima oară calomniile pe care apoi manualul de istorie o reproduce întocmai.

Calomnia este absolut gratuită, și trebuie să fie cineva inconștient, sau pătimăș criminal, ca să afirme tocmai contrariul aceluia ce s'ar întâmplat într'adevăr. Memoriul lui Vaida din 1917, pe care Rusu Abrudeanu îl publică cu mare galăgie ca inedit și ca dovadă a calomniei sale, îl arată din contra pe Alexandru Vaida-Voevod ca un susținător și apărător al dinastiei române Hohenzolern.

Înainte de a reproduce pasajul din chestie, observ, că acest Memoriu, atribuit lui Vaida, duce descrierea eveni-

mentelor politice până în primăvara anului 1916, așa că și din acest motiv cade minciuna Lupaș-Rusu Abrudeanu. Iată partea din Memoriu ce ne interesează:

„Nicolae Filipescu și-a exprimat față de doi bărbați de încredere ai moștenitorului nostru, la diverse date (față de Popovici în 1912 și față de mine în 1913), dorința de a se prezenta în audiență la Alteja Sa Imperială Francisc Ferdinand. El intenționase să facă următoarea propunere: Întru cât ambii monarhi sunt înaintați în vârstă, ar trebui să se facă pregătiri pentru-ca după urcarea pe tron a celor doi moștenitori, România să fie alipită pentru totdeauna Austro-Ungariei atât din punctul de vedere al dreptului public, cât și al celui militar și economic, cu garanția Germaniei.

Nu numai în modul acesta România întreagă ar putea găsi un scut definitiv împotriva Rusiei. Spre a ajunge la aceasta, arhiducele Francisc Ferdinand ar trebui să consimtă ca să se pregătească din vreme terenul în România. La obiecțiunea că acest plan va întâmpina două mari piedeci, anume interesele particulare maghiare și orgoliul dinastiei române, Filipescu a răspuns textual: Cu Ungurii trebuie să se răfuiește Francisc Ferdinand. Cu viitorul nostru rege vom lămurii noi chestiunea. Este vorba de existența tututor Românilor. De aceea trebuie să se creeze condițiunea prealabilă a posibilității alipirii noastre, fără gânduri ascunse, la monarhia austro-ungară, prin onesta soluționare a complexului chestiunii naționalităților în Ungaria și prin aceasta și a chestiunii române. Întru cât cu modul acesta s'ar exclude ivirea unor curente iredentiste, dinastia noastră nu trebuie să pună piedeci în calea viitorului nostru național alături de monarhia austro-ungară, căci altfel va trebui să fie înlăturată.

La obiecțiunea că o criză dinastică ar putea să fie fatală unei țări mici ca România, N. Filipescu a răspuns: „Dacă Habsburgul va asigura viitorul nostru periclitat de un Hohenzolern, nu numai că ne-ar conveni, dar l-am și prefera.”

S'ar putea cita și partea din Memoriu ref. la declarația lui Vintilă Brătianu, care în principiu și el a acceptat idea alipirii României la monarhie, cu singura condiție, ca Berlinul să garanteze pentru reușita ei.

Ce reiese din Memoriul lui Vaida? Pentru orice om de bună credință este evident, că atunci când Nicolae Filipescu, la un moment dat s'a gândit la o schimbare de dinastie, d-l Alexandru Vaida Voevod și-a exprimat îndoiiala și a format trei puternice obiecțiuni contra acestui plan de detronare al dinastiei române.

Și acum ca culme, în manualul părintelui Lupaș, în același capitol, unde Vaida, care atunci nu era supusul dinastiei Hohenzolern, este timbrat de trădător și

dușman al dinastiei române, Nicolae Filipescu este numit „marele patriot”. Departe de noi, ca să umbrim nimbul marelui bărbat Nicolae Filipescu, pentru că în frământările lui năpraznice pentru soartea și viitorul neamului, s'a gândit o clipă și la modalitatea schimbării dinastiei Hohenzolern, dar a trebuit să facem aceasta paralelă și să evocăm lucruri de altcum cunoscute de toată lumea, ca să dovedim până unde poate duce ura și patima calomnierii. Regretăm că părintele Lupaș a putut să-și uite datoria de istoric imparțial și să se așeze alături de un calomniator de profesie, o scârbă a vieții publice române.

Tărănism și democrație

N. N. Vasiliu

În ultima analiză, Democrație înseamnă primatul celor mai mulți, guvernarea poporului prin și pentru popor.

Ori, în Statul nostru, cei mai mulți sunt țărani. Ei reprezintă clasa majoritară, ei vor fi, mâine, și sub raportul forței sociale și economice, clasa dominantă.

De aceea abservam, în articolul precedent, că în țările de plugari, coeficientul principal al democrației trebuie să fie țărani și că instituțiile democratice, în țările acestea, vor trebui să îmbrace caracteristicile proprii vieții țărănești.

Democrației de modă liberală a statelor industriale din Apus, corespunde, în țările de plugari din țările noastre, democrația țărănească.

... Se spune mereu că democrația nu poate să aibă nimic comun cu țărănimea, deoarece n'a exprimat niciodată decât revendicări pur burgheze, doctrina aceasta fiind doar consecința politică a expansiunii capitalismului.

Felul acesta de a înțelege este datorit — cum bine observă d. Ralea —, fenomenului așa numit al rezidurilor, care constă din tendința de a explica evoluția socială prin noțiuni și valori ce nu mai corespund de mult realităților.

Democrația se reazăimă, actualmente, în Apus, pe mica burghezie a funcționarilor și profesioniștilor liberi, pe muncitorimea de toate categoriile din orașe și sate, într'un cuvânt pe mase.

Tot astfel, la noi, democrația este strâns legată de revendicările maseilor, iar idealurile de libertate politică și de dreptate socială ale țărâniei în special, găsesc solide garanții de înlăturare în programul democrației, atât de corespunzător naturii și caracterului țărânului român, năzuințelor și felului său de viață.

Alții, înfățișează principiile și instituțiile democratice ca absurde și nenaturale, ca negația însăși a oricăror condițiuni concrete de viață națională. Astfel se impută democrației defectuo-

zitățile sistemului electiv ca normă de selecționare a valorilor (de unde lipsa de competență și continuitate a regimurilor democratice), se contestă valoarea și sensul principiului de libertate ce-i stă la temelie, e prezentată ca vrășmașă ireductibilă a tradiției, etc.

Nu e locul să arătăm aici tot ceia ce datoroeste omenirea civilizată, democrației. Vom observa și aci că denigratorii de toate nuanțele ai democrației, consideră și astăzi ideologia democratică cu însușirile ce le avea la 1789 și discută principiile marelui revoluționar, în funcție de înțelesul absolut ce aveau acum 14 decenii. Ori, nimeni nu mai concepe astăzi democrația, prin prizma de înțelegere a lui Rousseau sau a Constituțiilor. Doctrina democrației a evoluat. După o epocă de îndelungată funcționare, aspirațiile democrației, cadrul său ideologic, s'au conformat și adecuat relativismului faptelor.

Nu e mai puțin însă adevărat că democrația există totuși. „Democrația e un fapt, un fapt necesar, ineluctabil, ca alternanța anotimpurilor sau ca revoluțiunile astrale. Ea poate zice: sum quia sum”. (Barthélemy).

Ideal politico-social dinamic, idee forță ce-a dus pretutindeni la euceriri și inoiri sociale, — democrația exprimă facultăți, aptitudini, drepturi, — deocamdată singure capabile să asigure ridicarea poporului nostru, fiindcă oferă metode politice, sociale și morale, fondate pe cerințele de progres ale maseilor și fiindcă fascismul ori sovietismul, ca discipline politice, sunt incompatibile cu sufletul și realitățile românești.

Desigur, democrația nu se prezintă ca o stare invariabilă, aceiași pretutindeni și totdeauna. Obiceiurile, interesele, aspirațiile și psihologia fiecărui popor, se resfrâng și influențează totdeauna un regim politico-social. Una este democrația în Anglia, alt aspect va avea în Franța, alte îi vor fi caracteristicile în Olanda ori Danemarca. Astfel ideea de libertate, care este principul de bază al oricărei democrații, va purta, la noi, caracteristicile felului de a simți libertatea, al țărânului nostru, și se va inspira, în mod necesar, dela morala solidaristă, specifică clasei țărănești, — nu dela morala liberalistă a lui „laissez faire! laissez passer!” încă în stima țărilor din Apus. Într'un stat, ca al nostru, ideea de libertate duce — oricât ar părea aceasta de paradoxal — la extinderea atribuțiilor statului. Căci numai atunci libertatea va fi garantată clasei țărănești, atât de slabă încă economiceste, când statul o va proteja direct, combatând toate adversitățile ce o stânjănesc și dându-i posibilitatea de a dispune de ea însăși, de a-și împlini destinele în toată libertatea, aici în măsură meren sporită a posibilităților și puterilor sale. Căci libertatea înseamnă, pentru clasa țărănească, puțința de a înfăptui, politiceste și social, tot ce este în interesul său, tot ce este firesc, natural și just să înfăptuiască.

De aci și corectivul ce în mod necesar va trebui să sufere individualis-

Bestia umană și omul propriu zis.

Tot ce ne inconjoară, ce vedem și simțim are efectul unei presimțiri covârșitoare, că o adevărată calmătate ne pândeste și a cărei realitate este aproape palpabilă.

Se pare că individul, statul, continentul, globul întreg, reacționează febril, consumând ultimele energii, contra spectrului morții. De a cui parte va fi biruința, nimeni n-o poate prezice. Fapt cert este, că lupta e decizivă. Asemănător individului căruia nici o speranță nu-i mai surâde în fața forțelor neantului, lumea se resemnează constatare neputință de-a scăpa convingerii, că întâmplarea singură este în stare să evite nimicirea patrimoniului omenirii îmbarcat pe luntrea desprinsă de mal și purtată în voia valurilor și a stâncilor.

Veți spune că pesimismul meu nu-i justificat; ei bine, eu nu cer nimic mai mult. Voi conveni chiar că umanitatea nu s'a îmbarcat pe vasul morții. Dar veți fi de acord cu mine, că dacă zarul nu este încă aruncat, omenirea se năpustește oarbă în ghiarele mizeriei și a necunoscutului și poate chiar se găsește cu un picior pe mal, iar cu celalalt în luntrea fatală!

Acum e clipa să se strige: oprește-te omenire și deschide ochii!

Nimic mai dureros, decât să vezi popoarele și prin ele omenirea întreagă cum se lasă prinse de vârtejul pasiunilor puțin nobile, instinctelor primitive, dar mai cu seamă, de vârtejul indifferenței quasi animalice.

Lenevia spiritului omenesc a fost, este și va fi, din nefericire pentru mult timp încă, călăul acelor a căror chip este însuși chipul creatorului.

Auziți la fiecare colț de stradă: „bravo Chinezii“, luptați cu înverșunare“, sau „misiunea japonezilor este capitală“, apărându-și interesele proprii, japonezii apără civilizația noastră“.

Fiecare întrebunțază limbajul jurnalului său favorit mai degrabă decât pe acel al propriei sale rațiuni.

Ziarele adesea se mărginesc a înregistra, numai, cele câteva linii fără vlagă din telegramele agențiilor de presă. Insuși agențiile ne fiind de regulă decât guri prin cari răsuflă mii de interese diverse și contradictorii.

Toată lumea așteaptă cu aviditate victoria, și nimic n'o interesează în afara de victorie. Capitaluri acumulate de generațiuni, clădiri, lucrări de artă, căi ferate, se distrug cu cea mai barbară intenție.

Orășele și satele prospere altădată nu mai sunt azi decât fum și scrum. Zeci de mii de vieți omenești sunt asasinate. Toate astea sunt demne de fapte diverse, principalul este victoria.

Pasiunea domnește atotputernică în calitate de „maître et seigneur“ în timp ce rațiunea o servește umilă ca un sclav în orice moment, gata de-a se prosterna la picioarele stăpânului.

Cum ar fi posibile ororile războaielor dacă rațiunea ar fi vigilentă și ar înfrâna impulsunile omenești punându-le în slujba sa și nu invers, așa cum este?

Datorită acestui trist adevăr, suntem, vai, forțați a recunoaște, că războaie vor mai fi. Popoarele se vor mai încăera încă și — paradox — fiecare va avea ferma convingere că dreptatea este de partea lui.

Numai așa se explică de ce tratatele de pace satisfăcând aspirațiuni vechi, pun în același timp baza altor noi și cu asta curentelor revanșarde.

Deaceia atâta timp, cât pasiunile vor conduce acțiunile omenești, dar mai ales, ale statelor, omenirea va purta germentul propriei sale exterminări.

Este clar, este mărturisit de cei mai competenți oameni contimporani, că datorită mijloacelor de distrugere de cari dispun statele azi, un eventual război va însemna distrugerea sigură a tot ce formează mândria civilizațiunii noastre.

Deci atât timp, cât popoarele nu s'au înătmăat la carul zeului Martie, este foarte oportun de-a se preveni popoarele asupra responsabilității pe care și-o vor asuma în fața posterității dacă

vor nepocoti eroicele eforturi din partea Ligii Națiunilor și a acelor „visători creduli“ în pacea universală, cări nu urmăresc decât binele omenirii.

Conferința desarmării ne dovedește că statele s'au oprit un moment din fuga nebună spre prăpastie, ca să-și facă examenul conștiinței lor, la lumina lumii întregi.

În ciuda sarcasmelor și a scepticismului, este încontestabil, că faptul punerii în discuție a pericolului comun și eforturile oricât de mici ar fi ele la început, de-al evita, nu arată decât un lucru și anume: că rațiunea începe lupta contra pasiunii și prin urmare nu depinde decât de popoare de-a persevera pe această cale pentru strivirea bestiei umane și întronarea domniei omului.

Th. Z. Rusu.

Fenomenul economic și financiar

În practica obișnuită a lucrurilor fenomenul economic și cel financiar se întretes într'o înălțuire așa de apropiată, punctele de contact se suprapun pe o așa de vastă întindere, încât empiric vorbind, nu se face niciodată o confuzie totală între ele, dar nu se determină exact conținutul celor două noțiuni.

În mod elementar, fenomenul economic analizat după metoda clasică, se descompune în următoarele faze: producția, circulația, repartiția și consumația. Distinguețunea celor patru faze este mai mult metodologică. S'ar putea centra diversele aspecte ale aceluiași fenomen în jurul conceptului de valoare, unitatea, i-am putea spune ideală a proceselor complexe ale vieții economice în general, dar însăși conceptul de valoare în economie este o entitate instabilă și greu de determinat. Teoriile economice asupra valorii își distribuie câmpul de observație în diverse planuri ale vieții, fără a vreuna dintre ele să se apropie de conceptul ideal al valorii. Neînțelegerea decurge dintr'un început făcându-se distincțiunea între valoarea de schimb, o valoare obiectivă rezultată din libera concurență desfășurată în cadrul legii cererii și ofertei și valoarea de întreținere care este de natură subiectivă.

Așa se explică multiplele teorii asupra valorii. (Teoria valorii muncă, valoarea constând din munca încorporată într'insa. Ricardo, Marx și toți socialiștii; teoria limitei utilității finale, creațiunea școlii psihologice austriace, construind conceptul de valoare din elementele subiective: utilitatea și dezirabilitatea. Evident că elementele componente definite mai sus, vorbind de un fenomen social cum este fenomenul economic, se fixează în plan colectiv. Ele apar ca o sumă a aspirațiilor și nevoilor individuale). Această ar fi teoriile fundamentale. Dealtfel teoria valorii acestui domeniu spinos al științelor economice și sociale, este de curând explorat, așa că rezultatele cercetărilor sunt de parte de concluzii definitive. Am putea centra deopotrivă diversele procese ale complexului vieții economice în jurul nevoilor colective, dar atunci am ieși din sfera economiei capitaliste și distincțiunea pe care ne-am propus s'o facem între fenomenul economic și cel financiar n'ar mai avea nici un rost. Aparent, astăzi nu observăm procese economice continue, ci abrupte. Categorisirile sunt necesare din considerațiuni de metodă și înțelegere așa că pentru delimitarea celor două fenomene, vom folosi procedeul observației clasice. A fost nevoie pentru această delimitare, să se constituie o știință nouă: știința financiară. Această disciplină socială a rupt nu demult cordonul ombilical de economia politică, din care făcea parte integrantă. Capitolul impozitivelor era o anexă finală mai mult tehnică. Adolf Wagner a fixat legile noii discipline, folosind datele clasice ale lui Adam Smith.

Intr'adevăr, astăzi, cunoscând structura corporațiilor de drept public și scopul lor final, putem ușor delimita cele două fenomene.

I. Fenomenul economic:

Faze: producție, circulație, repartiție, consumație.

2. Fenomenul financiar.

Faze: producție, circulație, repartiție, consumație cu o fază în plus: faza de reproducție, prin consumațiune, neterminându-se întregul proces financiar, ci bunurile acumulate de corporațiile de drept public printre care cea mai importantă este statul, se continuă transformându-se în valori etico-sociale permanente. Curba de evoluție a fenomenului financiar este mai lungă decât a fenomenului economic, aceasta fiind adevărată distincțiune între aceste două fenomene, care se întregesc. Și fiindcă este vorba de știință, singură această distincțiune motivează nașterea noii discipline: știința financiară, cu legile ei aparte. Astfel, fenomenul economic poate fi determinat cantitativ, poate fi obiectivat, mai mult decât cel financiar în care predomină elementul finalist-social. Simple considerații tehnice, pot creaia practicii necesare funcționării organismului social, dar nu pot impune noi discipline de gândire. A gândi în spiritul științei financiare, însemnă a te folosi în primul rând de datele care definesc viața grupului.

T.

Dorul de cultură

Indivizi sunt, ceea ce sunt ei dela ins la ins — sociabilitate. — Tot așa și popoarele: ele nu sunt luate aparte: — etnografie — ci ceea ce sunt dela unul la altul: general și universal.

De această stare de suflet au avut să-și de seamă la noi în ultimul timp unii oameni. S'au observat în ultimul timp unele mișcări tranșante. Energii românești scoase din făgașul lor tradițional s'au schimbat brusc atitudinea — dându-și seamă că ceea ce suntem e o realitate ce depinde de ceea ce vom fi: că cultura nu e un bagatel; că dacă astăzi ea nu e esența vieții, în învălmășagul zilnic, în balanța istoriei mâine, ea va rămâne singura greutate sub care se pleacă judecățile viitoare.

În acest scop, orientarea tinerei noastre culturi, avea să sufere o mișcare puțin prevăzută. Dincolo de etnografie, — în lumina scrierilor de gând, se țese aceeași pânzătură mai fină, de conținut divin neîmpunsă cu acul decât într'o mică măsură de Români. Primejdie și de-aci dorul de cultură. În acest dor nespus s'a aprins candela suferinței și pentru noi — jertfele idealului n'au încetat să se dea tributari și ele sunt primele simptome ale integrării noastre în lumina gândului rotunjit despre lume și viață.

Sălbaticul, semicivilizat, civilizatul etnografic, aceștia sunt oameni robusți. Cu păr și forță mușchiulară — cu repere de ochi — vedere precisă — dar fără scăpărări de gând. Omul cult este omul contemplativ — ros de gând, și față de „barbar“ în continuă mișcare — nesigurantă —, poziția lui i-o hotărăște soclul creațiilor lui. Un echilibru stabil sufletec. Perspectiva aceasta dincolo de marginile țării tale, în contopire cu nemărginitul, a frământat în ultimul timp gândul nostru. Singura noutate a vremilor mai noi este aceasta. Soaptele surde sau ridicările de braț într'o încordare sălbatecă a vecinilor Unguri, numai așa se vor muia, petrecându-i până la hotarul mulcomit al înțelegerii supreme.

Confraternitatea aceasta cu un ideal înalt, contactul acesta, fatal și el ca și etnograficul este un nou principiu de autodeterminare a existenței noastre. Suntem deci în pragul unei lumi noi și sărbătoarea s'a încins în suflețele noastre.

I. Gh.

Buletin extern Declarațiile d. Litvinov

Negocierile dela Riga, începute și sfârșite acum două luni, au prezentat puțin interes acelor ce cunoșteau adevăratele sentimente ale Rusiei-Sovietice. Pactul de neagresiune ce ne fusese oferit nu ademenea decât pe neprețuți și naivi, ce credeau că dirigiitorii actuali ai Sovietelor au renunțat la planurile lor anti-capitaliste și în special ar fi abandonat definitiv gândul de reanexare a Basarabiei. Din nenorocire asemenea lipsiți de previziune s'au găsit în guvernul României — ceea ce a făcut să ajungem la eşecul cunoscut. Dl. Ghika visa recunoașterea Basarabiei în vreme ce Litvinov arăta, titularului nostru dela externe, cât de departe este de cunoașterea realităților.

Zilele trecute, în interviewul acordat Dlui Marjan Woidillo, fondatorului și vicepreședintele societății polono-române din Poznan, — Dl Litvinov spune că tratativele erau avansate, dar au fost întrerupte din divergențe teritoriale ce priveau Basarabia. Sovietele au propus României pactul de neagresiune, adică rezolvarea tuturor diferendelor pe cale pașnică. „Aceasta nu însemnează că Sovietele recunosc unirea Basarabiei și Nistrul drept frontieră.“ Apoi: „Dacă România urmărește scopul de a încheia un pact pentru a înțări direct sau indirect pozițiunea sa în chestiunea Basarabiei, acest pact nu va fi încheiat niciodată. Sovietele nu vor semna un pact care să poată fi interpretat ca o renunțare la Basarabia.“

Declarațiile nu aduc nimic nou — ele repetă ceea ce știam atât noi, cât și streinătatea. Numai la palatul din „Piata Victoriei“ se visează.

Nu recunoaștem Nistrul ca frontieră dar vă oferim pact de neagresiune — interesantă ghicitoare.

LIGA NAȚIUNILOR ȘI CONFLICTUL CHINO-JAPONEZ.

Consiliul Societății Națiunilor s'a ocupat în nenumărate ședințe de conflictul din îndepărtatul orient, fără a fi în stare să găsească mijloacele ce ar fi putut conduce la încetarea ostilităților.

Sanctiunile prevăzute în pactul Soc. Națiunilor nu au fost aplicate așa încât la un moment dat făcea impresia că delegații europeni, ce au cuvânt hotărâtor în Consiliu, doresc chiar acest conflict.

Comisiunea de anchetă — trimisă la fața locului — probabil că este încăntată de priveșteța manciuriană, de interesantele orașe chineze și de admirabila aviație japoneză. Rezultatele „anchetei“ vor fi o serie de dosare cu „amintiri din călătorie“.

Toate acestea ne-au arătat neputința instituției dela Geneva. Regretăm doar că iluziile ne-au fost spulberate tocmai de un conflict atât de îndepărtat.

Liga Națiunilor prin convocarea „Adunării generale extraordinare“ a găsit mijlocul de a se compromite în toate compartimentele sale. La 3 Martie această „Adun. gen. extraord.“ s'a deschis. Domnul Titulescu — prudent — a anunțat acum 3 săptămâni că nu înțelege s'o mai prezideze. Delegații tuturor statelor membre sunt prezenți; discursurile au început, președintele s'a ales, o comisiune generală (ce trebuie să examineze conflictul în special) s'a constituit, discuțiunile vor urma și apoi se vor sfârși...

Războiul chino-japonez continuă și se întrerupe atunci când vor beligeranții — așa cum a fost și în trecut, așa cum va mai fi multă vreme.

V. Gh. Stelaru.

Dacă s'ar îndruma numai după postulatele rațiunii pure, viața politică s'ar osifica și ar gonî elementul viu din măruntăle ei; viața politică, ca și viața în genere, se fundează pe un postament neperitor: instinctul de conservare.

**Citiți și
răspândiți
ziarul
„Chemarea“**

Auguste Comte și clasificarea științelor

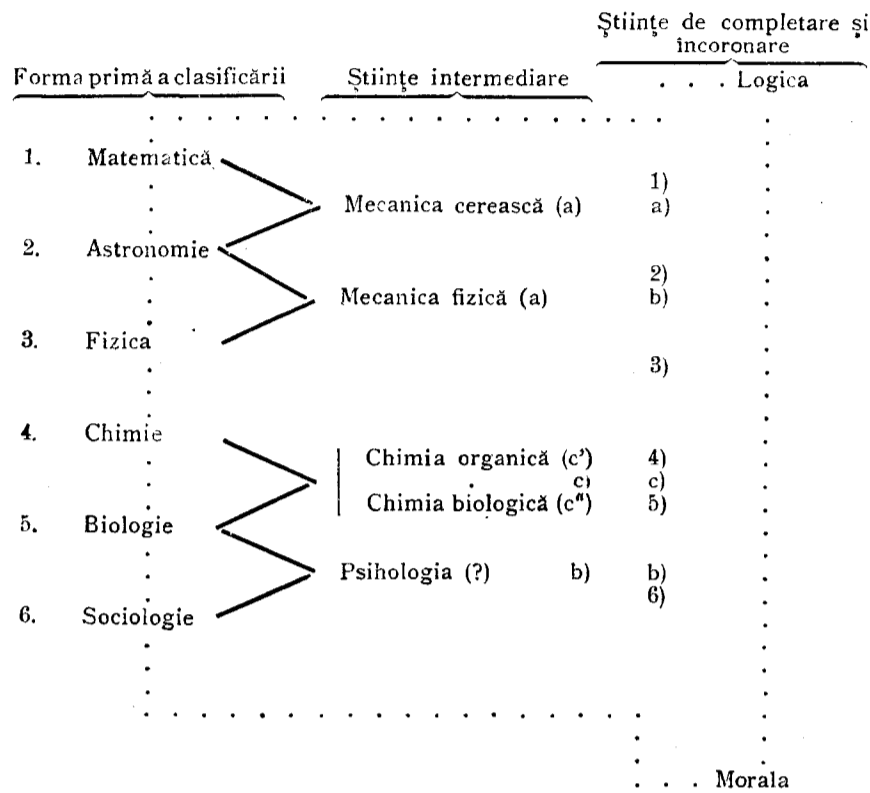
Acela însă care e privit ca întemeietorul unei sociologii de sine stătătoare este Auguste Comte. El a avut, în primul rând, meritul de a o boteza. Numele de Sociologie este găsit de el. Afară de aceasta, Comte construiește o clasificare a științelor, unde sociologia ocupă un loc onorabil, după Biologie.

Trebuie remarcat că și înainte de Comte s'au făcut asemenea clasificări, dar în toate acestea (Aristot, Bacon, Ampère) nu se vorbește decât de ști-

inți particulare cu conținut mai mult sau mai puțin social. Nicăieri însă nu se vorbește de o disciplină specială al cărei obiect exclusiv să fie societatea și viața socială. În schimb, după Comte, toate clasificările propuse pomenesc numele Sociologiei (Spencer, Xenopol, etc.)

Clasificarea lui Comte pornește dela criteriul generalității. Științele se împart după cum sunt mai generale sau mai concrete.

Iată schema acestei celebre diviziuni:

După Comte există un fenomen social, așa cum există unul fizic.

„Grupurile au o viață, o evoluție și o disoluție. Ele pot fi privite din punct de vedere static: prin analiza structurii lor, a organelor care o compun. Descrierea lor va forma prima parte a studiului sociologic, și se va chema Statica socială. O a doua parte se va ocupa cu funcțiunile, cu activitatea socială, cu evoluția și cu transformările succesive pe care le-au înregistrat colectivitățile dealungul istoriei. Aceste capitole vor constitui Dinamica socială, care nu e un simplu nume, căci ei îi corespunde și un conținut propriu. Se pot deosebi trei feluri de societăți: cele care se găsesc în perioada religioasă, în cea metafizică și în cea pozitivă”.

Împărțirea sociologiei în statică și dinamică este încă și astăzi folosită în cercetările uneia din cele mai importante școli sociologice: școala lui Durkheim,

care studiază grupurile omenești, pe deoparte din punctul de vedere al structurii lor și pe de altă parte din punctul de vedere al diverselor lor funcțiuni active.

„Dar sociologia lui Comte prezenta un grav inconvenient. Pentru el, fenomenul social e același pretutindeni. Societatea la care să gândește el e umanitatea, una și aceeași în toate părțile, un fel de grup abstract matematic. În schimb, sforțările Sociologiei de mai târziu vor fi să arate că există o multitudine de tipuri de societăți. Pentru un simplu călător care parcurge globul pământesc, varietatea popoarelor, ca și a societăților, e evidentă. Sociologia trebuie să le observe, să le studieze, să le clasifice”.

(Ralea, Introd. în Sociologie, p. 15—16).

D. I. Suchianu
(Manual de Sociologie).

Câțiva inși nemulțumiți cu actuala lor stare personală, au scos o broșură calomnioasă privind „Chemarea” și pe conducătorul ei Viorel V. Tilea. Conținutul ei este așa de incalificabil, încât nu ne putem cobori până la nivelul celor debitate acolo, ci am ales calea statutară, pentru ca organele superioare ale partidului să hotărească asupra celor cuprinse într'ansa. În fața forurilor competente, vom prezenta spre documentare cazierul politic și moral al fiecărui adversar din grupulețul răzvrătit. Ne stă la dispoziție un maldăr de documente și de fapte. Nu înțelegem să dăm lămuriri asupra activității noastre unor domni care n'au nici o calitate în partid, în afară de aceea a unor membri obscuri, i prea puțin informați,

IN CURÂND VA APARE I-UL NUMĂR DIN
BIBLIOTECA CHEMĂRII

SEVER STOICA:

IULIU MANIU

UN VOLUM DE 250 PAGINI, CARE VA CUPRINDE
VIATA SI OPERA MARELUI BĂRBAT DE STAT

Duminică 6 Martie a avut loc la clubul partidului național-tărănesc din Cluj, adunarea conducerii, organizației Cluj și a delegațiilor de legătură ai „Chemării”. Cu acest prilej s'a cuprins într'o moțiune care a fost prezentată de o delegație dlui Alexandru Vaida Voevod, atitudinea „Chemării” față de ultimele evenimente.

S'a mai hotărât redactarea unui memoriu detaliat care va fi înaintat comitetului executiv regional al partidului care se întrunește Joi 10 Martie, precum și convocarea congresului generai al organizației.

Adunarea a exprimat deplină încredere în conducerea „Chemării” în frunte cu fratele nostru V. V. Tilea și a desavuat inaugurarea în sânul partidului a unor metode de luptă inadmisibile între membrii aceluiași partid și contrare tradiției ardelenesti.

Adunarea s'a mai ocupat și de incalificabilul atac din senat la adresa dlui Alexandru Vaida Voevod, protestând energic, prin moțiunea pe care o publicăm mai jos:

Din Moțiunea „Chemării”

— Protestul împotriva insultării D-lui Vaida —

La adunarea de Duminecă a Chemării, în moțiunea votată, se cuprinde și următorul pasaj relativ la mârșava faptă din Senat:

„Luând cunoștință de incalificabila faptă a unui membru al Senatului care bazat pe un neadevăr debitat într'un manual școlar de către un om fără scrupulele adevărului — de a pune în discuție patriotismul d-lui Alexandru Vaida-Voevod, protestează cu indignare împotriva insultei gratuite aduse marelui patriot, care și-a serbat acum 40 de ani de luptă în serviciul nației, mai ales că sărbătorirea de către întreaga țară, în aceste momente când se întetește propaganda revizionistă, a aceluia care a declarat ruperea Ardealului de Ungaria și hotărârea lui de a decide liber de soarta sa, a aceluia care ca întâiul primministru al României mari a semnat tratatele cari consfințesc în drept Unirea tuturor românilor, a aceluia care ne-a adus recunoașterea Basarabiei, a căpătat caracterul unei manifestații unanime a națiunii pentru a afirma lumei întregi credința noastră în indestructibilitatea temelii națiunii naționale românești”.

REVISTE

O nouă publicațiune pentru vulgarizarea științei a apărut în București, redactată de dl inginer L. Florin, purtând titlul „Știința”. În vremurile acestea de mizerie, fapta lui Florin merită toată lauda, adâncirea prin propagandă și vulgarizare a cunoștințelor despre natură în marile mase, fiind un postulat al vremurilor noastre. Acest fel de generoase inițiative suplinește într'o oarecare măsură activitatea Statului în propagarea culturii. Deși apărută în condițiuni modeste, totuși primul număr are un variat și interesant material. Recomandăm publicațiunea cetitorilor care urmăresc progresele științei și aplicațiunilor ei tehnice, dar totdeauna recomandăm și inițiatorului și redactorului ei să-i fixeze mai bine caracterul de revistă de vulgarizare fiindcă majoritatea cititorilor cărora se adresează nu sunt inițiați în secretele calculului integral și diferențial. Astăzi majoritatea fenomenelor intrate în câmpul cunoașterii noastre sunt susceptibile de explicațiuni apropiate de înțelegerea comună.

O întâmplare cu tălc

Confraiele „Patria” în ultimul său număr o știre privind numărul festiv al ziarului nostru, dedicat sărbătoririi dlui Vaida Voevod. Anume, în sala de debateri a tribunalului Deva, un avocat român așteptând să-i vie rândul, citea numărul festiv al „Chemării”. Un domn judecător, al cărui nume ne este indiferent, a dat ordin unui aprod să spună avocatului, că citirea ziarelor este interzisă în sala de debateri. Nu știm dacă acest gest este fructul unei sensibilități „procedural” sau are temeuri mai delicate. Deobiceiu se tolerează anumite transgresiuni inofensive, mai ales atunci când persoanele care toarnă puțină libertate spirituală peste normele rigide, sunt incolori politicești, sau poară anumite culori simpatice regionale sau politice.

Redactor responsabil:
BAZIL GRUIA

CONFERINȚELE CHEMĂRII

Cercul de studii al „Chemării” organizează un ciclu de conferințe:

V. V. Tilea: Confederația Dunăreană.
I. Martalogu: Raționalizarea muncii.
Dr. Emil Pop: Moneda.
Adam Popa: Descentralizarea.
Aurel Buleanu: Democrație și Dictatură.
Petre Țuțea: Materialismul istoric.
Sever Stoica: Crepusculul Europei.
Romul Pop: Bugetele comunale.
Liviu Hulea: Lupta femeii pentru drepturi în România.

Dnii Sabin Mureșan, N. Buta, etc., vor anunța subiectele mai târziu.

Ordinea și data conferințelor se va anunța prin ziare.